

საქართველო ჯგუფი

საქართველო-საბჭოთაო
კავშირების

გამომცემი № 223

ლამარის № 40

კვირა, 1 მარტი 1915 წ.

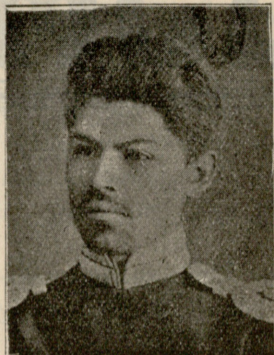
† ვარლამ გელოვანი.

დეპუტატი ვარლამ გელოვანი (+) სახ. სათათბიროს შრომის ჯგუფის წევრთა შორის.
(ვ. გელოვანი შრომის ჯგუფის თავმჯდომარის ამხანაგი იყო).

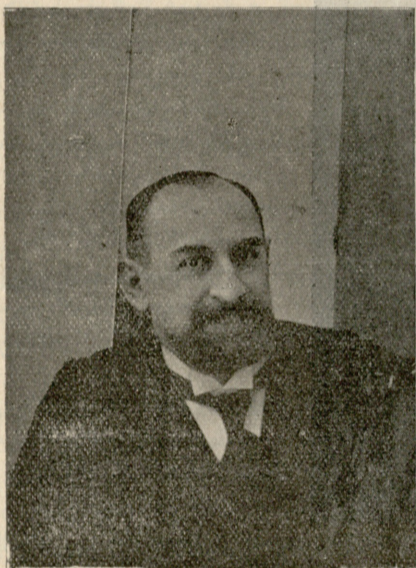

პოდპორ. ვასილ ვაშაძე
(ორჯელაა დაქრილი)

პოლკოვნიკი ნიკოლოზ ბილანიშვილი,
(მოკლული).
ახალგაზრდობაში.

ახლად განსვენებული თავ. ნიკოლოზ ერისთავი მეუღლით. ხეოპსის პირამიდასთან და სფინქსთან, ეგვიპტეში მოგზაურობის დროს.

† ნიკოლოზ საგინაშვილი.
ბორჩალოს მახრის თავად-ახნაურთა წინამძღოლი.

გერცხლით სნეული

(შემდეგი *)

და ათვალეობდა ჭაბუკი მარჯვე ადგილს, რომ ფეხი მოეკიდებინა საბრძოლველად. ეს ძალიან უხაროდა ეშმას, სიამოვნებით ხელებს იფშენებდა იგი, რადგან თავისი მსახური ეყოლებოდა შიგ საკუთხეველში; ტიმოთეს მფარველ ანგელოსს კი სწყინდა ეს, გული სტკივოდა და თვალცრემლიანი შეჰყურებდა თავალებულ კაცს, რომელსაც სასმენელი დაეხმო მის შთაგონებისათვის. ტიმოთე კი ლაღად ასდევდა თავის ფიქრებს და ვერა ჰხედავდა ვერც მანე სულის სიამეს, ვერც კეთილი არსების ჰმუნვას; არ ესმოდა მას არც ბილწი ხითხითი ბოროტისა და ვერც ოხერა კეთილისა: მას არა ესხნეს თვალნი ხედავდ ქმნილებათა ჰაეროვანთა და ყურნი სმენად ბგერათა ეთეროვანთა.

ამგვარ ზნეობრივ მდგომარეობაში იყო ტიმოთე, როდესაც შეზარხოშებულმა დასახლოვებულად განიმარტოვა გულწმიდა გოგონა, მაგრამ ალოთი მიჰხვდა ქალწული ჭაბუკის გულისთქმას და არ გაჰყვა შორს, არ გადალახა ხალხის ჩვეულებისაგან აღნიშნული სამზღვარი კდემისა. ამან მეტად გაახურა ვაჟის გულისთქმა და გადაადგმევინა უკანასკნელი ნაბიჯი. რას აგებდა?! მშვენიერი ქალწული, გულუბრყვილო და კეთილი, ბაღობიდანვე დიასახლისობას მიჩვეული, ჯანსაღი და თეთრ-ყირმიზი.

*) იხ. სურათებიანი დამატება № 39.

— არც ბევრს მოითხოვს ცხოვრებისაგან: არ არის გააზიზებული, არც ფუფუნებას მიჩვეული და გაყვინიზებული; არც თუ ფიქრმსუბუქია, რომ გარეგნობას გადაჰყვეს და ფუქსავატობა გაიხადოს საგნად სიამისა. ესეც ერთი თანხაა ოჯახისათვის. მართალია, ღარიბი კაცის შვილია, სოფელში მთავრად ჩარჩენილ ადამიანისა, მაგრამ რა უშავს...

— ეჰ, უშავს კი, მაგრამ უკეთესი რომ ვერ ვიშოვე! სთქვა ჭაბუკმა და თვალწინ დაესახა იმ შაშხივით შავად გამოსულ ქალის უარი სამარცხვინო.

— მაინც კარგი იქნებოდა, რამდენიმე ათ თუმნინი მოეცათ: თავშენახული კაცია სოლომანი, კუნჭულში ექნება მიგდებული. თუ ოჯახს დერიტად ვერ დაედება ეს ქრთამი, ქალს მაინც მოვრთამ მშვენიერად და გავატარ-გამოვატარებ ქალაქში იმ კახაჯის გულის გასასიებლად: ნახოს ღალანა და მოკვდეს შურით! ფიქრობდა ჯავრის ამოყრის მოსურნე.

ამისთვის იყო, რომ მაინც მაქანკალი მიუგზავნა ბეჩავ მთავარს და ამოაცალა დაცხავებული ჯიბიდან, თუ რამ ფარა ჩარჩენილიყო შიგ. მამის მოყვარულ ქალს არ უამა ეს, გული ატკინა საქმროს ამ პირველმა ნაბიჯმა, მაგრამ ამაზე საფიქრად აღარ ეცალათ არც თვით ქალს, არც მის მამას: ისინი აღტაცებულნი იყვნენ თვის მოულოდნელ ბედით და სიხარულის ბურუსი ეხვია მათაც, მათ ოჯახსაც.

მარინეს შემდეგში ველარც კი წარმოედგინა ნათლად ის ათასფერი სასიხარულო გარემოებები, რომლებიც გარს ერტყა მას იმ დროს განმამავლობაში, მანამ ჯვარს დაიწერდა და ახალ ოჯახში დატრიალდებოდა. მთელი ეს ხანი განუწყვეტელი რამ დღესასწაული იყო მისთვის, უჩრდილო სიხარული, კმაყოფილება ღმრთისადმიც და კაცისადმიც მალღობა.

მეტადრე ნათელთა რამ ქულად დაჰხაროდა ქალს ის დღე როდესაც სანდრო უკვე ნაკურთხი მოუვიდა ქალაქიდან. ხასხასი მშვენიე კაბა, ზედ ნაკერი ბრტყელი სარტყელი ორფერი ფარჩის ანაფორა, ხან რომ ღვინის ფერი დაჰკრამდა და ხან შომშვანო, დაბხინებული შაპო, შარავანდდად შემორტყმული ხუჭუტი თმა-წვერი სწორედ მშვენიერება იყო! მარინე ამაზე საუცხოვო სანახავს ოცნებებშიაც ვერ წარმოიდგენდა. პირველად მარინე აკურთხა მღვდელმა და შუბლზე აკოცა. მთავარს სიხარულის ცრემლი მოედინა თვალებზე.

— ახ, ნეტავ ეხლა საწყალი შენი სიდედრი წამოახედა, რომ დაენახა, რა იღბალი შეჰხვდა მის საყვარელ გოგონას! სიხარულით აუჩქოლდებოდა დამიწებული გული, უთხრა სიძეს და სიტყვა ჩამოართვა პირველი პანაშვიდი სიდედრის საფლავზე გარდაეხადნა.

მემრე ახალ მრევლში მისვლა, ნორჩი ოჯახის მოწყობა, ახალ ნაცნობები. ეჰ, ისწრაფის დრო შეუყოვნებლივ და უფრო დრო ბედნიერი. განვლეს მარინესთვის წლებმა შეუმჩნევლად და აგერ სამშვილის დედა ეხლა ის. მის მეუღლესაც გაუხუნა დაუნდობელმა დრომ ბჰყვრილა ფრთები, ხუჭუტი დააცვივნა, უშნოდ გაბერა, კოლოტს დაამსავსა.

სინ. ქა. აშ.

უკანასკნელი მეფე იმერეთისა სოლომონი.

...მისი იმერეთისა სოლომონი...
 ...მისი იმერეთისა სოლომონი...
 ...მისი იმერეთისა სოლომონი...

სოლომონ მეფის საფლავი ტრაპიზონში.

ახ, რა ცუდია დრო მიმავალი! გულცივია იგი და ბოროტი. რა იყო ისე შეენახა ტიმოთეც და თითონ მარინეც, როგორიც იყვნენ ისინი პირველს ჟამს შეუღლებიან. ხომ ადვილად შეეძლო მას ამის ასრულება. მაშინ სიხარულის სხივებით იყო მარინე მორთული და ყველაფერი ვარდისფრად ეჩვენებოდა. ალყავებულნი გაზაფხული იყო მისთვის იგი დრო, ქრელი, ლამაზი, თვალთწარმტაცნი.

12.

მიდიოდა დრო დაუყოვნებლივ. ცხოვრების წვრილანი, უძღვებდა და ჰხსთქამდა ჟამს, დღე დღესა განუკვალავდა გზასა სავალსა და ლამე ლამესა მიუთხრობდა დაუდგრომელ სრბოლას საწუთროისა; ენაცვლებოდა ზამთარი ზაფხულს; ბრუნავდა დაუცხრომელად დროთა მსვლელობის ბორბალი. აგერ უკვე მოზრდილი შვილებს პატრონი იყო მღვდელი ტიმოთე და რომ, დაფიქრდებოდა, ეგონა გუშინ-გუშინწინ დავიწერე ჯვარი და მღვდლად ვეკურთხეო. ჟამთა დენა კი ხავს უკიდებდა მასაც, მის მეუღლესაც. დედაცა კი მთლად ჩაენთქა საყოველღეო ზრუნვას უჩინარს; მის კეთილ თვალებს დაპვიწყებოდა მხიარული ღიმილი, ფიქრთა რიდე გადაჭვარებოდა მის სათნო სახეს. მისი ქმარიც, ოდესმე კოხტა მოძღვარი, ყოველსავე სოფლურს რომ იმლიკად დაჰყურებდა ოდესმე და აღმაცრივ, მთლად ჩაეხვივნა სოფლურ ყოფას და თითქო აღარავითარ ყურადღებას არ აქცევდა თვის ტანთსაცმელს თუ გარეგნობას. გაბარდლული წვერულვაში, მწვირიანი საყელო, გაღვავებული ჩემები, შეხუნებული ქული, ადგილ-ადგილ ბურნუთის ფერი რომ დაჰკრამდა; ხშირად ქუჩიანი ხელები... ეჰ, მართლა და რისთვის ან ვისთვის უნდა ეზრუნვა სოფლად, სადაც არავითარი გასავალი არა აქვს განათლებულ ცხოვრებას. შავ მიწასთან სცხოვრობს იქ ადამიანი, პირუტყვთა შორის და ჰბაძავს იგი თვის გარემოს და ემსგავსება მას. ჰკარგავს კიდევ იქ, თუნდ გემოვნება განვითარებული ადამიანი, საზომს შესაფასებლად თვისი ყოფისა: გლეხებთან შედარებით და მათ ცხოვრებასთან შეფარდებით ესეთი კაცი მაინც მაღლა სდგას და უფრო სუფთად მოჩანს, ადამიანურად. მთლად კი მაინც ვერ ჩანტქა ტიმოთე დაუდევრობამ: ერთი ხელი ახალი ტანისამოსი ყოველთვის ჰქონდა შენახული საპატიო ადგილს წარსადგომლად.

აღარც თუ ძალიანდა ეცალა ცოლ-ქმარს თავის თავზე საზრუნველად მეტადრე ეხლა, როდესაც მათი ფიქრი მთლად მიიზიდა მათმა ვაჟმა ნიკომ, რომელსაც აგერ სწავლის დრო მოჰსვლოდა და დღეს თუ ხვალ ქალაქს უნ ა წაეყვანათ. კიდევ მიიწურა მარიამობის თვე და ყველაფერი მზად უნდა ყოფილიყო ბაღის გასასტუმრებლად. დიასახლისს წუთიც აღარა ჰქონდა თავისუფალი. ამზადებდა მარინე ბაღს და თან ფიქრი რამ მკრელი ჩასქდევოდა მის გონებას და უტანჯამდა სულს: მათი სოფელი ქალაქის პირს აჰკროდა,

მაგრამ იმ ქალაქში არ იყო შესაფერი სასწავლებელი და ქალმა არ იცოდა იმ შორ ქალაქში ვისთვის უნდა მიებარებინა თავისი პატარა, რომ ცოტად მაინც საიმედო ყოფილიყო სახლისპატრონი და შიმშილ-წყურვილით არ შეეწუხებინა ბავშვი. ამაზე რომ ფიქრობდა ქალი, ყოველთვის ერთი და იგივე საყვედური ზოადგებოდა ენაზე.

— ეს კაცი განათლებულია, ქალაქში ამაზე ნასწავლი მღვდელი თურმე ორიოდე და არის და ნეტა რატომ არ სცდილობს იქ გადასვლას, რომ ჩემი ბაღლები ჩემს კალთაშივე დაიხარდნენ.

ცოლმა რამდენჯერმე კიდევ გაუკრა კაცს სიტყვა ამის თავობაზე, მაგრამ ის ან სდომდა, ან ეუბნებოდა, ჩემი დრო და ადგილი მე თითონ ვიციო. ბუნებით ლმობიერ ქალს ახირება არ უყვარდა, თანაც იმთავითვე მეტი წარმოდგენა ჰქონდა ქმრის განვითარებაზე, დარწმუნებული იყო, რომ მისი გონება უფრო საღად და ცხოვრების შესაფერად გადასწყვეტდა ამგვარ საკითხებს, და დაჩუმიდებოდა ხოლმე, მხოლოდ ამოიხრებდა. ერთი კი უყვარდა ქალს; ზეპირ ხომ დარწმუნებული იყო ქმრის მოსაზრების ძლიერებაში, მაგრამ გულში ხშირად არ ეთანხმებოდა მის აზრს, არც მოსწონდა მისი მოქმედების გეგმა. თავის თავს საკმაოდ ვერ აფასებდა მოკრთალეული, მიტომ ვერა ჰბედამდა თავის ქკუაზე გაეცარებინა ოჯახი, თავის სურვილზე მოეწყო მისი ბედ-იღბალი. ქმარსაც ისე ეკირა თავი, რომ ცოლის რჩევას მაგდენ ყურდლებას არ აქცევდა. რაც დრო მიიწურა, იმდენი უფრო დაღონდა დედაცა, მღვდელმა რამდენჯერმე ცრემლიც შენიშნა მის თვალბზე და რომ ენუგეშებინა დაღონებული უთხრა.

— დარწმუნებული ვარ, ბაღს საეკლესიო ხარჯზე მიიღებენ და პანსიონში დავაბინავებ.

— გამიგონია, საეკლესიო ხარჯზე მხოლოდ ობლებს იღებენ და ყოვლად უსახსროებსო.

— ის კი აღარ გაგიგონია, რომ ნამსახურ კაცს პატივსა სცემენ! აგერ რამდენი წელიწადია ნასწავლი კაცი სოფლად ვემსახურები და რას მემართლებიან, მკირეოდენი შეღავათი მაინც არ მომცენ.

მღვდელს თავისი ნასწავლობის და ნამსახურობის იმედი რომ ჰქონდა, თანაც დარწმუნებული იყო, რომ მას ძალიან დაეხმარებოდა თავის ნამსახვარი ადამიანი, რომელიც აგერ მღვდელთმთავრად იყო და დიდი პატივი ჰქონდა დამსახურებული.

— ესეც არ იყოს, შეიძლება ჩემი საფერი ადგილი გამოჩნდეს ტფილისში და მაშინ ჩვენი ბედი უფრო სხვანაირად დაბრუნდება, დასძინა კაცმა და იმედინად შეხედა ცოლს.

გულმა გაუღიმა ქალს. გაეხარდა, რომ მღვდელიც ეხლა იმ აზრს დასდგომოდა, რომელსაც თვითონ ალვიებდა თავის გულში, რადგან ერთობ ეძნელებოდა შვილების დაშორება.

— გისმინოს ღმერთმა! მხიარულად მიუგო ქალმა, მიყვარს სოფელი და დამენანება ჩვენი კარმიდამო თუ მოწყობილი სახლის თავმინებება; მეზობლებსაც ძალიანა ვარ შეჩვეული; მაგრამ რა ვქმნა? მეტად მეძნელება ბაღლის მოშორება და კიდევ მეშინიან.

მამა ტიმოთემ იმისთვის გადაუკრა ცოლს სიტყვა ქალაქში გადასვლაზე, რომ თითონ იყო ეხლა დაიმედებული: ამბავი მოუვიდა, თომამ მღვდელი ძლიერ არის ავად და მარჯვედ იყავიო. თომამ მღვდელი სწორედ იმ ეკლესიის წინამძღვარი იყო, რომელზედაც მზირად ეკირა თვალი ტიმოთეს. ცოლისათვის ჯერ არ ეთქვა ეს ამბავი, არც ეტყოდა: ამ ბოროტმა ამბავმა ასიამოვნა ის და არ უნდოდა გული გადაეშალა ქალისათვის. კაცის უბედურება საწყენია, მაგრამ ცხოვრებაში ბოროტი და კეთილი გადაბმულია ერთმანეთზე, საწყენი და საამო ერთმანეთში არიან გახლართულნი და მოძღვარისა რა ბრალი იყო, თუ ამ საზოგადოდ საწყენმა ამბავმა მასში იმედი დაჰბადა უკეთესად დაპურებისა და გული გაულო. მაინც ესმოდა მას, რომ ეს გრძნობა შორს იყო სათნობაზე და არ გაუზიზიდა თავის გულბრყვილო მეუღლეს: ის ვერ შეიგნებდა ამისთანა რთულ გრძნობას, იქნება კიდევ დაეგმო ქმრის სიამე. არა, თქმისა კი არ ეშინოდა, მაგრამ ეხათრებოდა, თითქო კიდევაც სცხვენოდა. ისიც უნდოდა ხუცის საჩუქრად მიერთმია მეუღლისათვის ეს სასიამოვნო ამბავი და ერთი კიდევ გაეხარებინა იგი, როგორც მაშინ გაახარა, მღვდლად ნაკურთხი რომ მოუვიდა ქალაქიდან ფერად-ფერადად შემკული და შემოსილი. ეხლაც იმედი კი აუძრა მეუღლეს, მაგრამ არ დაანახვა ის საფუძველი, რომელზედაც იყო დამყარებული მოძღვრის მოლოდინი.

და ამ იმედმა მიაქცია ქალის ყურადღება ქალაქისაკენ, იქაურ სკოლებისაკენ. იგი უკვე ცხადადა ხედამდა, როგორ გაისტუმრებდა შვილებს სხვა და სხვა სასწავლებელში დიდილით ან როგორ შეხვედებოდა სადილობისას სკოლიდან მომავალ დალილ-დატანჯულ ბავშვებს, რომ თვის კალთაში განესვენებინა მათთვის და მსწრაფლ დაევიწყებინა სასწავლებლის მძივე სახე ან გულგახევებულ მასწავლებელთ სიმკაცრე თუ სიღუბიერე.

(შემდეგი იქნება).

ვ. ბარნოვი